

וּבְשֵׁנֵי שְׁלֹשָׁנוּ, גֵּרָם הַחֲטָא עַל שְׁנֵאת חֲנָם, וְהַתְּעוּרָה אוֹתָהּ שְׁנֵאת חֲנָם שְׁלֹרֵא שׁוֹנָה. זֶהוּ שְׁכַתוּב וַיִּשְׁנָאוּ אֹתוֹ, אֵת אוֹתוֹ הַצְּדִיק. וְאֵז נִתַּן אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיַד מִי שֶׁשְׁנָא אוֹתָם שְׁנֵאת חֲנָם. זֶהוּ שְׁכַתוּב בְּאֶדוֹם יַעֲזַר הַיּוֹת לָךְ אֵיבַת עוֹלָם וְתִגְרַר אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חֲרָב.

פְּרֻשַׁת בְּשֻׁלַח

רַא עֲלֵתָה שׁוֹעֲתָם לְפָנָיו. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין בְּפִמְלִיא שֶׁל מַעֲלָה, אוֹתוֹ הַדִּין מֵה נִהְיָה? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַעֲבִיר אוֹתָהּ בְּאוֹתוֹ נִהַר דִּינֹר, וְהַעֲבִיר אוֹתָם מִשְׁלֹטָנָם, וּמִנָּה שְׁלִיטִים אַחֲרֵים שֶׁל הַעַמִּים. אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב (תְּהִלִּים קד) מְשֻׁרְתִּיו אֵשׁ לֵהֵט? אָמַר לוֹ, יֵשׁ אֵשׁ קִשָּׁה מֵאֵשׁ, וַיֵּשׁ אֵשׁ שְׁמִכְבָּה אֵשׁ (שׁוֹחָה אֵשׁ).

וַיֹּאמֶר מִשֶּׁה אֵל יְהוֹשֻׁעַ בַּחַר לָנוּ אַנְשִׁים וַצֵּא אֲנָשִׁים וַצֵּא הַלְּחָם וְגו', (שְׁמוֹת יז). מֵה הַטַּעַם יְהוֹשֻׁעַ עָרַף קֶרֶב וְלֹא מִשְׁאָר הָעָם? אֵלֵא מִשׁוּם שֶׁעֲמַלְק בָּא עֲלֵיהֶם עַל אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל שַׁבַּת שְׁלֹא שָׁמְרוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁהָעִירוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה, אֲלֵמְלִי שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבַּת רֵאשׁוֹנָה, לֹא שׁוֹלְטַת בְּהֶם אִמָּה וְלִשׁוֹן. מֵה כְּתוּב? (שֵׁם טו) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִצְאוּ מִן הָעָם לְלֶקֶט וְלֹא מִצְאוּ, וְכַתוּב וַיָּבֵא עֲמַלְק.

וְבֹא רֵאָה אֵת סוּד הַדְּבָר, כְּשֶׁצִּוְּהָ אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִרְהָ עַל שַׁבַּת, מִשׁוּם שֶׁבָּאָה מִדַּת הַדִּין לְקַטְרֵג עַל אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל הַצְּדִיק שֶׁמְכָרוּ אוֹתוֹ, שֶׁהוּא כְּנֻגַד יוֹם הַשַּׁבַּת, וְהֵם הוֹצִיאוּ אוֹתוֹ לַחֵל, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הָרִי יֵשׁ לָהֶם רְפוּאָה לְאוֹתוֹ הַחֲטָא, אִם הֵם שׁוֹמְרִים אֵת יוֹם הַשַּׁבַּת, שֶׁהוּא כְּנֻגַד צְדִיק חַי הַעוֹלָמִים. וְהִינּוּ מֵה שְׁכַתוּב (שֵׁם

וְכַד אֲשַׁמְלִימוּ, גֵּרָם חוֹבֵת דְּשֵׁנֵאת חֲנָם, וְאוֹתָעַר הֵיחָא שְׁנֵאת חֲנָם דְּכַרְמִיתָא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, וַיִּשְׁנָאוּ אֹתוֹ, לְהַהוּא צְדִיק. וְכַדִּין וְכַב יִתְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא בְּיַד דְּמָאן דְּסָגִי לֹון שְׁנֵאת חֲנָם, הָדָא הוּא דְכַתִּיב בְּאֶדוֹם יַעֲזַר הַיּוֹת לָךְ אֵיבַת עוֹלָם וְתִגְרַר אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חֲרָב).

פְּרֻשַׁת בְּשֻׁלַח

רַא עֲלֵתָה שׁוֹעֲתָם לְפָנָיו. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּדַ עֲבִיד קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא דִּינָא בְּפִמְלִיא שֶׁל מַעֲלָה, הַהוּא דִּינָא מֵאִי הָיִי. אָמַר ר' אֶלְעָזָר, אַעֲבִיר לָהּ בְּהַהוּא נִהַר דִּינֹר, וְאַעֲבִיר לְהוֹן מְשׁוֹלְטָנְהוֹן, וּמִנִּי שׁוֹלְטָנִין אַחֲרָנִין דְּשָׁרָר עִמִּין. אָמַר לֵיהּ, וְהָא כְּתִיב (תְּהִלִּים קד) מְשֻׁרְתִּיו אֵשׁ לֵוֵהֵט. אָמַר לֵיהּ אֵית אִישׁ קִשָּׁיָא מֵאִשָּׁא, וְאֵית אִשָּׁא דְכַבִּי אִשָּׁא. (ס"א דְרַחֵימָא אִשָּׁא).

וַיֹּאמֶר מִשֶּׁה אֵל יְהוֹשֻׁעַ בַּחַר לָנוּ אַנְשִׁים וַצֵּא הַלְּחָם וְגו', מֵאִי טַעְמָא יְהוֹשֻׁעַ אִגַּח קֶרֶבָא וְלֹא מִן שְׁאָר עַמָּא. אֵלֵא בְּגִין דְּעֲמַלְק אֲתָא עֲלֵיהֶו, עַל הַהוּא חוֹבָא דְשַׁבְּתָא דְלֹא נִטְרִין לֵיהּ, כְּמָה דְאַתְעֵרוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה, אֲלֵמְלִי נִטְרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבְּתָא קַמָּא, לֹא שְׁלֹטָא בְּהוּ אוּמָה וְלִשׁוֹן. מֵה כְּתִיב וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִצְאוּ מִן הָעָם לְלֶקֶט וְלֹא מִצְאוּ, וְכַתִּיב וַיָּבֵא עֲמַלְק.

וְהָא חֲזִי רְזָא דְמַלְהָ, כְּדַ פְּקִיד לֹון קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְהָ עַל שַׁבְּתָא, בְּגִין דְאַתִּיָּא מִדַּת דִּינָא לְקַטְרֵגָא עַל הַהוּא חוֹבָא דְצְדִיק דְזַבִּינוּ לֵיהּ, דְאַיְהוּ לְקַבִּיל יוּמָא דְשַׁבְּתָא, וְאַיִנוּן אִפִּיקוּ לֵיהּ לְחוּל, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, הָא אֵית לֹון רְפוּאָה לְהַהוּא חוֹבָה, אִי אִינּוּן נִטְרִין לְיוּמָא דְשַׁבְּתָא, דְאַיְהוּ לְקַבִּיל צְדִיק חַי הַעוֹלָמִים. וְהִינּוּ דְכַתִּיב וַיִּזְרְהוּ ה' עֵץ. עֵץ חַיִּים, דִּינִטְרוּן יוּמָא דְשַׁבְּתָא. וְאַיִנוּן אַחִילוּ לֵיהּ, כְּדִין וַיָּבֵא עֲמַלְק.

הַחֲטָא, אִם הֵם שׁוֹמְרִים אֵת יוֹם הַשַּׁבַּת, שֶׁהוּא כְּנֻגַד צְדִיק חַי הַעוֹלָמִים. וְהִינּוּ מֵה שְׁכַתוּב (שֵׁם